

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Факультет іноземних мов
Факультет іноземної філології
Історичний факультет

ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ

*Тези доповідей
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
28 березня 2019 р.*

Харків – 2019

彼我 (*higa*) — він та я; обидві сторони;
義 (*gi*) — правильність, честь, відданість;
義理 (*giri*) — обов'язок;
議 (*gi*) — дискусія; роздуми; думка; погляд (на);
儀 (*gi*) — церемонія; є також суфіксом до імен (з повагою до) у епістолярному стилі;
義理 (*giri*) — обов'язок;

У сучасному мовленнєвому процесі найбільш поширеними займенниками є 我等 (*warera*) та 我々 (*wareware*). Їх застосовують у звертанні до групи осіб, які за статусом є рівними або нижчими. Також у конструкціях з часткою が (*ga*). Наприклад, 我が儘 (*wagamata*, «егоїстично», буквально, «як я люблю») або 我が国 (*wagakuni*, «моя країна», «моя батьківщина»)

Таким чином, полісемантичність досі залишається перепорою для правильного та доречного вживання як займенників в японській мові, так і в парадигматичних відношеннях серед великої кількості ієрогліфів, що забарвлені різноманітними відтінками значень, кожен з яких теж вносить корективи до вигляду та тлумачення.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 国語大辞典(新装版)1988;
2. 说文解字新订;臧克和等 - 北京:中华书局, 2002;
3. <http://nihongo.monash.edu/cgi-bin/wwwjdic?1E>

РЕАЛІЗАЦІЯ СТИЛІСТИЧНОГО ПРИЙОМУ 离合 В ПАРНИХ НАПИСАХ

*Жукова Катерина Євгенівна, к.ф.н., доцент кафедри східних мов
Харківський національний університет імені Г.С.Сковороди*

Приєм розбивання та з'єднання 离合 вважається одним з найважливіших стилістичних прийомів, які можуть реалізуватися лише в китайській ідеографічній писемності. Цей прийом нараховує понад 1500 років історії і неодноразово розглядався вченими в різні епохи і на різному мовному матеріалі. Серед найбільш відомих робіт, де так чи інакше розглядався прийом розбивання і з'єднання ієрогліфів, слід назвати «修辞学发凡» [2], «汉字修辞学»[4], «修辞学»[3], «汉字修辞研究» [1].

Цей прийом заснований на характерній особливості китайської писемності, у якій будь-який самотійно вживаний ієрогліф може бути крайовою графемою складеного ієрогліфа. Такий стилістичний прийом

включає розбивання 拆字 та з'єднання 并字 – два прийоми, об'єднані терміном 离合汉字 (розбивання та з'єднання ієрогліфа). Ці прийоми хоч і називаються одним терміном, але часто зустрічаються окремо. Їх характер визначається порядком розташування в реченні ієрогліфів-складових частин і складених ієрогліфів.

Як приклад окремого використання прийому з'єднання можна навести парний напис

二人土上坐
一月日边明,

де дві графеми 人 і 土 об'єднуються в ієрогліф 坐, а ієрогліфи 月 і 日 – у складений знак 明. Оскільки в даному прикладі першими в реченні виступають ієрогліфи-складові частини, то прийом називається з'єднанням 并字.

Під розбиванням мається на увазі зворотний процес, при якому спочатку в реченні з'являється складений ієрогліф, а потім – ієрогліфи-складові частини. Наприклад, в парному написі

踏破磊桥三块石
分开出路两重山

спочатку йдуть складові ієрогліфи 磊 і 出, а потім 石 і 山.

Таким чином, під з'єднанням розуміємо запис самотійно вживаних ієрогліфів як крайових графем одного складеного ієрогліфа, тоді як розбивання – запис крайових графем складеного ієрогліфа як самотійно вживаних ієрогліфів. Слід зазначити, що на сьогодні далеко не всі крайові графеми можуть вживатися самотійно.

У даній роботі було розглянуто прийом розбивання і з'єднання ієрогліфа на матеріалі парних написів. Реалізація цього стилістичного прийому в цьому жанрі вимагає від автора великої майстерності, оскільки сам жанр передбачає абсолютну відповідність числа ієрогліфів, характеру прийомів, місцеположення складових ієрогліфів і ієрогліфов-складових частин.

Наприклад, розглянемо парний напис:

因火为烟若不撇开终是苦;
舛木成桀全无人道也称王。

Кожен рядок цього напису містить 11 ієрогліфів. У ньому одночасно використовуються прийоми розбивання і з'єднання. По-перше, 因 і 火 стають графемами ієрогліфа 烟, а 舛 і 木 утворюють 桀. Це прийом з'єднання. По-друге, у кожному рядку є також розбивання складеного

знаку: 若 ділиться на 撇 (відкидна вліво) і 苦, а 全 на 人 і 王. Ієрогліфи, які розбиваються і з'єднуються, містяться на однакових позиціях в обох частинах: на першій і другій позиціях знаходяться ієрогліфи, що реалізують з'єднання, складені ієрогліфи – на четвертій; п'яті ієрогліфи розбиваються на ті, що знаходяться на сьомій та одинадцятій позиціях у кожному рядку. Таким чином, розбиванню відповідає розбивання, з'єднанню – з'єднання, ієрогліфи-складові частини і складені ієрогліфи знаходяться на однакових позиціях:

因火为烟若不撇开终是苦;

舛木成桀全无人道也称王。

Порушення структури зустрічається у край рідко, з досліджуваної нами групи лише в одному парному написі ієрогліф-складова частина знаходився в другому рядку не на тому ж місці, що і відповідний ієрогліф першого рядка:

闵先生门里作文

吴学士天上口才

Проте буває і так, що складений ієрогліф «загадується», «мається на увазі», наприклад:

少目焉能识文字 (省)

欠金安能望功名 (钦) .

Складені ієрогліфи 省 і 钦 не з'являються в тексті напису, видно лише складові частини, що знаходяться на початку обох рядків. Як відзначає Ю Дечуан, у такого роду парних написах необізнаному читачеві важко побачити стилістичний прийом [5, 112].

Зазначимо, що наявність двох ієрогліфів, що складаються, дає можливість реалізувати прийом послідовного з'єднання, що ми можемо спостерігати в написах

八刀分米粉

千里重金锤

У першому написі в першому рядку ієрогліфи 八 і 刀 утворюють ієрогліф 分, який потім, у свою чергу, служить складовою частиною і разом з ієрогліфом 米 складає ієрогліф 粉. Також послідовно складаються ієрогліфи 重 і 锤 у другому рядку.

Ще один напис може служити прикладом прийому послідовного з'єднання. Кожний рядок цього напису ділиться на три частини:

寸土为寺，| 寺旁言诗，| 诗曰：明月送僧归古寺

双木为林，| 林下示禁，| 禁云：斧斤以时入山林。

У першій частині рядків ми бачимо з'єднання ієрогліфів: графеми 寸 і 土 з'єднуються в складений знак 寺 у першому рядку і дві графеми 木 (双木) – в ієрогліф 林.

У другій частині рядків використовується отриманий раніше ієрогліф і вже до нього додається ще одна графема. Так, 寺 і 言 складаються в ієрогліф 诗, а 林 і 示 – в ієрогліф 禁. Третя частина кожного з рядків напису починається з отриманих у другій частині ієрогліфів 诗 і 禁.

Парні написи, в яких використовуються прийоми з'єднання та розбивання ієрогліфа завжди знаходяться під особливо пильною увагою тому, що автор або автори не повинні в гонитві за грою з написанням ієрогліфа жертвувати основними правилами складання парного напису. Гра в добре складеному написі має виконувати другорядну роль, усього лише підкреслюючи достоїнства напису, а не підпорядковуючи його собі.

Розглянутий прийом розбивання та з'єднання ієрогліфів – це особливий стилістичні прийоми, який здебільшого може реалізуватися в письмовій мові і характерний тільки для китайської писемності завдяки її ідеографічному характеру.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 曹石珠. (2006) 汉字修辞研究. 长沙: 岳麓书社.
2. 陈望道. (1979) 修辞学发凡. 上海: 上海教育出版社.
3. 李维琦. (1986) 修辞学. 长沙: 湖南人民出版社.
4. 王希杰. (1983) 汉字修辞学. 北京: 北京出版社.
5. 余德泉. (2006) 对联通. 长沙: 湖南大学出版社.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НАЗВАМИ ТВАРИН

Журавель А. М., Віротченко С.А.

Фразеологічний фонд мови – це джерело мовної образності, виразності, він має яскраві ознаки національної культури. Серед фразеологізмів значну частку становлять ті фразеологізми, до складу яких входять зооніми, тобто назви тварин. Тварини здавна жили поруч з